

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De metu in matrimonij contractu interueniente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

§. TERTIVS.

De lucri spe, seu donationibus in contractu Matrimonij interuenientibus.

S V M M A R I A.

- 1 Condicio lucri ex causa dotis vel alia benefita in contractu matrimonij adiecta, omnino admittenda est.
- 2 Donatio potest etiam matrimonio constante à viro sene, vel ignobili, uxori fieri causa remuneranda iuuentutis, vel nobilitatis.
- 3 Donatio ista ab uxore secundas nuptias contrahente, non debet seruari filiis primi matrimonij.
- 4 Intellectus ad l. 16. Tauri.
- 5 Donatio ista tametsi dotis nomen habeat, privilegia dotis minime consequitur.
- 6 Lucri spe potest quis adiecta conditione inuitari ad matrimonij contrahendum.
- 7 Lucri spe ita potest quis, adiecto modo, inuitari ad contrahendum matrimonium, ut eo non contracto, lucrum illud amittat.
- 8 Legittima filij grauari per modum non potest.
- 9 Lucro quem priuari an sit pena.
- 10 Lucram causa matrimonij alicui, ab alio, quam uxore datum, soluto matrimonio an sit mariti vel uxoris.

1 **S**uperest tunc de illa agere conditione, quæ ad lucrum aliquod tendit, an in matrimonij contractu licita sit; vt si quis contrahat cum Mæuia, si ei centū aureos dederit, & tex. in c. de illis de condit. appof. probat licitum id esse. cui tamen obstat text. in l. si ita stipulatus fuero te fisti. §. si tibi nupsero. 2. de verborū oblig. vbi id nō licere Iurifconsultus palam asserit: quia cēsetur promissio facta causa libidinis. Sed respondeo hanc conditionem licitam esse ex causa dotis, vt si vir promittat feminae contrahere matrimonium cum ea, si ei cētum dederit: intelligitur enim in dotem, & id licitum est. Nec ibi præsumi potest causa libidinis adiectam fuisse dictam promissionem, iuxta Commemem interpretationem text. in d. cap. de illis. atque in dubio honesta causa præsumitur, nisi causa cognita turpis promittendi causa constiterit. quod in d. §. si tibi nupsero. probatur, notant Angel. Fulgo. & Iason. in l. i. C. de institut. & substitit. ex quibus constat præsumi causam libidinis si vir dare vxori promittat, non tamen si ipsa femina viro, dare aliquid pollicatur.

Potest, & secūdo, ista dandi conditio admitti præter causam dotis, quando t datur vxori iuueni, vel generosæ, atq; nobili in præmium iuuentutis aut nobilitatis, quam vxor amittit contracto matrimonio cum ignobili. l. mulieres. C. de dignit. lib. 12. ita Abb. & Præpos. in dicit. cap. de illis Bartol. & Paul. in d. §. si tibi nupsero. idem Bartol. in l. diuortio. ff. de verbor. oblig. vbi Doctor. cum sequuntur: facit gloss. recte intellecta in l. si voluntate. C. de dot. promiss. vbi Bart. notat & Campe. in tract. de dote. 1. par. q. 52. Io. Lupi in cap. per vestras. notab. 3. §. 21. de donatio. quam Opinione dicit Commune Curt. Jun. cons. 6. nu. 20. & Ioan. Lupi in rubr. de donat. §. 31. qui §. 2. n. 7. idem asserit, quando ista donatio fieret iam matrimonio constante: siquidem fieri potest secundum eum, & notat Abb. in c. fin. de donatio. inter virum & vxorem. & Guid. Pap. cons. 112. & distinguit Salyc. in l. 2. C. de dote cau. non num. quem sequitur Guliel. Mayne. in l. in ambiguis pro dote. ff. de reg. iur. num. 58. prædictam opinionem intelligens post Salyc. quando expresse constat donandi animus in marito causa remunerationis, licet hanc Bart. & Commune opinionem reprobet Aymon. Saul. cons. 51.

Ex communi tamen opin. deducitur non teneri donatariam vxorem t soluto matrimonio, secundo nubentem, hanc donationem conseruare filiis prioris matrimonij. ita opinatur Francisc. de Rip. in l. femine. C. de secund. nupr. n. 35. sic illam legē intelligens, & Ioan. Lupi in rubr. de donat. §. 50. n. 35.

4 Hinc etiam t inferitur intellectus ad l. 16. Tauri, quæ in viro, vxore idem statuit, quod prius in d. l. femine. fuerat statutum. Solet tamen appellari hæc ipsa donatio, quæ vxori à marito sene vel ignobili fit, dotis constitutio à marito vxori facta: sed non habet vxor priuilegia vxor dotis, quod ad hanc donationem: cum non sit dos. arg. l. asiduis. C. qui potior. in pig. habeant. quod ipse colligo ex Rom. consil. 445. col. pen. ver. vnde inferendo.

6 Ex t quibus constat posse quem ad matrimonium inuitari spe lucri consequendi, quod Iurifcons. aperte docet in l. Titio. §. 1. ff. de cond. & de mon. quæ præter eius interpretes dicit Singul. Ioan. Lupi in cap. per vestras de donat. 3. notab. §. 21. colum. 2. ad id etiam est optimus text. in leg. vbi Iust. dicitur.

& substitui. quæ iura loquuntur in eo, qui legato vel donatione alium ad matrimonium allicere vult cum aliqua femina contrahendum: atque ibi nulla potest esse turpis præsumptio, vt not. Bart. in dicit. §. si tibi nupsero. ab aliis ibi receptus. Nec tantum id potest fieri adiecta conditione, sed per modum: sicuti si quis Sempronium heredem instituat, sed per matrimonium contrahat cum Mæuia: quod si non contraxerit, vult eum priuari illa hereditate: Oldr. consil. 16. quæ Aret. sequitur in d. §. si tibi nupsero. dum tamen t hic modus nō adiciatur filio in legitima: id etenim fieri nequit. I. quoniam in priorib. C. de inoffic. test. & expressim Ioan. Lupi in d. c. per vestras. 3. notab. §. 21. col. 5. licet Aret. contrarium opinetur in l. Titia. col. 3. ff. de verb. oblig. Sed cum hæc priuatio hereditatis, si matrimonium non sequatur, per viam modi, facta videatur in penam non contracti coniugij, si quidem hereditate pure acquisita priuari, pena cēsetur. gloss. in l. r. §. si quis propter vers. per in integrum. ff. de iunere. actuque prima. Iaso. in l. i. §. in computationem. Cod. de iure delib. 3. col. idem in l. reprehendenda. C. de test. & substitit. idem in l. i. C. de codic. col. pen. Alex. & Rip. in l. 2. ff. de dam. infect. igitur à matrimonio pena ista reicienda est. Gemma. de spons. quo fit, vt licet cum alia contrahat, non erit priuandus hereditate.

Verum huic obiectioni respondeo, priuari quem lucro t iam acquisito penam cēseri, nō priuatur ab eo, quia 9 crum dedit pacto, conditione, vel modo adiecto. tunc enim isthæc priuatio pena non est. gloss. recte intellecta in l. si duo ff. de acquir. hered. Singul. secundum Imol. Aret. ibi, Ias. in l. fin. C. de codicil. expreffior gl. in l. 2. Cod. de iun. stipulat. in illa l. 2. quæ ff. de donat. inter vir. & vxor. Sic itaque intelligenda est opinio Oldra. ex his, quæ notat Aret. in d. l. Titia. colum. 3. & Ioan. Lupi. in d. §. 21. licet non ita exacte id explicuerint.

Dubium tamen est, t an quantitas ex hac cōditiōe promissa & data, sit ipsius mariti, an vxoris. & Bar. in l. 2. ff. de his, quæ pena caus. dicit non esse hanc quantitatem vxoris, nec eius dotem cēseri: sed eam habere maritum præcipuam matrimonio soluto. Cuius opin. procedit, quando ex aliquot cōiecturis id esse consonū voluntati donantis appareat: alioqui in dubio constat hanc quantitatem datam, & promissam fuisse in vitilitatem & fauorem femine, cū qua matrimonium contrahitur: & ideo talis quantitas eius dos cēseri debet. vt not. Ioa. Lupi in rubr. de donat. §. 44. & 45. in alio simili dubio. & in specie hanc opi. contra Bar. tenet Soc. in d. l. 2. col. 3. Bald. in l. vnic. C. de his, quæ pena nomin. col. 8. & 9. quem sequitur Paul. de Cast. in l. Titia. §. 1. de cond. & demons. col. 2. vbi dicunt, monasterio factam legatam hac conditione, si Mæuiam in monasterium acceperit. ipsi Mæuia videri relictum, tamen in exemplo Bald. & Paul. sententia, omnino expedita non sit, quod modo non disputo.

§. QVARTVS.

De metu in Matrimonij contractu interueniente.

S V M M A R I A.

- 1 Coactio vitiat matrimonium.
- 2 Metus in constantem virum cadens vitiat matrimonium.
- 3 Metus diffinitio, atq; inibi explicatur Iurifconsultus in l. 1. ff. quod met. caus.
- 4 Metus cadens in constantem virum quis dicatur?
- 5 Constantis vir quis?
- 6 Metus nunquam excusat nec à mortali, nec à veniali crimine.
- 7 Peccatum maximum malum nec eo quid grauius.
- 8 Culpa venialis an metum iustum inducat.
- 9 Mendacium an veniale crimen, cum num. sequentib.
- 10 Metu matrimonium contrahens, nec tamen consentiens, mendax non est.
- 11 Eulfratii Aristotelis interpretis error, atque verba Aristotel. aliter intellecta.
- 12 Adulterium ita malum est, vt nullo modo possit licere.
- 13 Tyrannus an licite occidatur priuata auctoritate?
- 14 Metu committens aliquod crimen an sit venia dignus?
- 15 Metus cadens in constantem virum arbitrio iudicis decernitur.
- 16 Metus minor cēsetur constantis in femina, quam in viro.
- 17 Tortura à femina incipere debet, si vir & mulier torquendi, & quare rōmer. seq.
- 18 Femina an fortior viro in vulneribus ferendis, & ibidem intellectus limitat interest. ff. de adult.
- 19 Fæminarum constantia in ferendo dolore.
- 20 Metus excommunicationis an dicatur cadens in constantem virum.
- 21 Captus ab hostibus promittens pro sua redemptione aliquod precium, illud solvere tenetur.
- 22 Hostis, etiam priuatus, fidem hosti datam seruare tenetur, saluo semper iure republicæ.

coactus crimen atrocissimum perpetravit, ex eod. Aristot. in dict. cap. 1. qui cum venia dignum esse præmiserit agentem aliquid propter metum, quod alias non liceret, subit, quædam autem fortasse sunt, ad quæ perpetranda nemo cogi, compelli potest: sed potius extrema quæque pati, ac mori conuenit. Etenim ridicula sunt, quæ Euripideum Alæmonem ad matrem interficiendam compulerunt. Sic in feruis, in quibus gl. prædicta loquitur, qui ob timorem dominis obtemperantes etiam atrocita committunt, pœnam minuendam fore asserit gl. in dict. l. 2. C. de sepul. viol. quam Dd. approbant *Communiter*. & probare videtur Regial. l. 2. tit. 9. par. 7. Hæc tamen iura, si exacte considerentur, non in atrocibus, sed in grauib delictis sunt intelligenda. Hinc & Theophyl. in §. ius autem civile. Institut. de iure natu. scribit, feruos oportere dominis obedire, in his tamen, quæ lex non prohibet.

- 15 ¶ Sexto infero, arbitrio iudicis relinquendum esse, quænam metus dicatur cadere in constantem virum: quod notat gloss. recepta *communiter* in l. interpositus. C. de trans. gl. in c. cum dilectus. de his que vi. vbi Abb. dicit eam sing. & magistram. l. as. in dict. interpositus. ordinari. idem l. as. §. quadrupli. Institut. de actio. nu. 54. idem not. Capol. conf. 2. & conf. 4. caus. civilium. & Dec. in l. omnibus causis. ff. de reg. iur. nu. 7. Index enim, vt ipse intelligo, arbitrabitur, an vir prudens & constans eligeret potius id agere, quod timoris causa sit, quam periculum quod imminet subire.
- 16 ¶ Septimo, hinc etiam index arbitrio proprio decernere debet, non ita anxie, atque stricte hæc eligendi prudentiam exigendam esse in feminis, quibus à natura inest minor animi vigor, corporisque fortitudo. Sed considerandum esse, quid femina constans eligeret pensata naturali feminarum prudentia. Aliquid enim cogeret feminam, etiam constantem, ad eligendum id, quod vir constans minime eligeret. Hoc ipsum est, quod gloss. in dict. cap. cum locum. dixit, minorem metum exculare feminam quam virum, quam ibi sequuntur Abb. & Præpos. dicit sing. Rom. sing. 226. Brix. in reper. in verb. metus. Arc. conf. 24. col. 2. Abb. in d. c. cum dilectus. de his, que vi. 2. col. commend. Anton. in c. consultationi. de spons. Dec. in c. fm. de appell. id. in l. in omnibus causis. ff. de reg. iur. licet nullus ex eis exacte d. gl. perpendit. Scribit tamen Hippol. in l. r. nu. 73. de quest. & idem in rep. rub. C. de prob. num. 417. à viro non à femina sunt à iudice torquendi, quia ipsa femina potest ferre maiora vulnera quam vir, vt no. in l. nihil interest. ff. de adul. Sed
- 17 ¶ obsecro vnde Hippol. collegit in d. l. nihil. vulnera fuisse illata æqualiter viro & femina, vt hinc colligamus feminam fortioiorem esse viro in tolerandis vulneribus? Quod si gloss. in d. l. nihil. hoc sensit, certe fallitur: cum in d. l. nihil. id tantum conitet, virum adulterum occisum, at feminam grauius vulneratam, non tamen occisam fuisse. Non enim potuit percussor vtrunque occidere, tamen si id animo gerebat, vt inquit ipsa lex. Non igitur sequitur feminam ibi minime perisisse, quod maiora patiatur vulnera, quam vir. Sed eo, quod vulnera illata feminæ nõ fuere lethalia, etsi grauius fuerit femina vulnerata: quo fit vt minime ex dict. l. probeur Hippol. opinio, Imò à femina incipiendam esse tormentorum questionem asserit Gandin. in tract. de malefic. c. de quest. col. 3. per tex. in l. vnus. ff. de quest. id. notat Dec. in l. 2. ff. de regul. iur. nu. 46. & Io. Lupi. in rub. de donat. §. 74. probat Regia l. 12. tit. pen. par. 7. quæ rationem habet ab imbecillitate feminei corporis. opt. text. in l. qui duos. §. fm. ff. de rebus dub. vbi ex duob. iam vita functis ruina, vel alio casu, presumitur prius decessisse is, qui imbecillior erat. Hinc Cornel. Tac. lib. 5. scribit, Nerone ratum muliebre corpus minus impar dolori, quam virile, à libertina tormenta incepisse. Laudatur tamen illius Libertinæ constantia, quasi illa non sit feminis communis. Hiero. etiam in epist. ad Imoc. de muliere septies illa. 1. epist. tomo. meminit cuiusdam feminæ, quæ accusata de adulterio sapissime tormentis subiecta, constans adeo fuit, vt adultero id crimen confitente, ipsa constanter negauerit, nec vnquam illud crimen palam fecerit. Laudatur & Attica meretrix, quæ familiaris Harmodio, & Aristogitoni, consilia eorum de tyrannicidio, vsq; ad mortem excruciatam, tyrannis non prodidit. cuius meminere Plin. lib. 7. c. 23. & lib. 37. c. 8. Tertul. in Apolog. c. vlt. idem in lib. ad Martyres. Paulanus in Atticus. & Petrus Crinit. de honesta disciplina. lib. 9. c. 8. atque hæc, & alia exempla adducens Gandini opinionem nihilominus
- 18 ¶ Tiraq. in leg. com. lib. 1. g. num. 99.

Octauo, ex eadem metus definitione sequitur intellectus ad receptissimam illam sententiam Dd. dicentium, metum excommunicationis iustum esse, & cadere in constantem virum, quando est excommunicatione iniusta, quia timenda est, c. 1. 12. q. 3. ita Ioan. Andr. Abb. & alij in d. c. dilectus. gloss. in c. olim. in 3. de rest. spoliat. Rot. in nouis. 35. & Roma. conf. 369. dicēs, hanc opinionem esse *Communem*. Est enim hoc intelligendum, nisi superior adiri facillime possit ad excommunicationem tollendam, quod iudex arbitrabitur. Verum si excommunicatione est iusta, nõ excusat eius metus, iuxta ea, quæ d. Deoto. ita tradunt post gl. in d. c. cum dilectus. Non enim est metus cadens in constantem virum is, qui non inferitur ab aliquo, sed is qui metum allegat, sibi ipsum intulit, perpetrando ea quæ digna sunt excommunicatione, aliave pœna, pro quibus facit optimus text. in l. si mulier. in princ. ff. quod met. caus. quem adnotauit Abb. in c. Abbas. col. 3. & in d. c. cum dilectus. de his que vi. & Fel. in c. cum inter. nu. 20. de except. explicat optime Domin. in c. ad eius vero. col. fm. §. d. si nct. Si quis enim iure aliquid facturum comminatur, vt aliquid ei promittatur, detur, aut fiat, non videtur res illa gesta per metum cadentem in constantem virum, quia is, qui rem agit, metum sibi intulit committendo rem dignam illa comminatione: atque ipse illo metu erat constitutus: vnde nõ inferitur sibi, vt si patronus exigat à liberto, timente ob ingratitude reductionem in pristinam seruitutem, centu aureos, quos libertus promittit, non potest hic libertus allegare se illam promissionem fecisse per metum cadentem in constantem virum, quod in hac specie probat d. l. si mulier.

Nono, ex his subinfertur, captum in bello iusto, pro sua redemptione honestum, ac moderatum pretium promittentem, non eximi ab obligatione, seu promissione illa, ea ratione, quod metu captiuitatis dicat id pretium promississe. Nam captiuitatis timor iuste ei imminet, nec timor ei inferitur ad illam promissionem: sed ex ea is timor, quem ipse aliunde habuit, aufertur, & probatur in l. nam & seruus. ff. de neg. gest. notat optime Fortu. in l. conuentionum. ff. de pacti. Nam & hosti seruanda fides est, etiam quæ à priuato præstat, modo bellum sit iustum, vt expressit eleganter Cicet. lib. 3. de offic. ne detur fides in perniciem publicam. c. noli existimare. 23. q. 1. not. idem Fortu. in d. l. conuentionum. Dec. in l. ea est natura. ff. de reg. iur. Alciat. in lib. de singul. certamine. cap. 44. Alfonso à Castro. de heresib. in verbo, tyrannus. Cur. Symphoria. in 7. arresto amurum. Franc. Duaren. l. 1. de pacto. fol. 4. contra Bart. in d. l. conuentionum. quem alij sequuntur, dicentes, hostem non teneri ad seruandam fidem, quam hosti, vt priuatus dedit. quam opin. sequitur Zas. in quest. 3. de iude. & *Communem* esse contentit ipse in illa nimis licentiosa aduersus doctissimū Eckium apologia. Horum tamen opinio procederet, quando fides data esset in reipublica damnnum. sicuti idem Bart. voluit in l. fm. c. quando liceat sine iud. se vind. & Alciat. in dict. cap. 44. quo etiam tendunt omnia, quæ Zas. pro communi opinione adducit, alioqui teneret hostis fidem hosti seruare. pro quo præclarum illud & insigne est M. Attilij facinus, cuius meminere Liv. lib. 2. de bello Puni. Valer. Max. in c. de fide. Aulus Gellius lib. 7. cap. 18. ac Diuus Aug. lib. 1. de ciuit. Dei, cap. 15. & Iuriconsul. in l. 5. §. captiuus autem. ff. de capti. is, inquam, M. Attilius maluit mortem oppetere, quam fidem Carthaginensibus præstita frangere, ad eosq; redire pro subeunda morte, quam Romæ incolumis manere fide fracta, quod mire laudat Cicero lib. 1. de offic. probans & hosti fidem seruandam esse. Sic & Titius Cæsar apud Hegeſippū lib. 5. de Excidio Hierosol. c. 24. inquit, inter arma quoq; leges valere: fide melius bella geri: quæ feruetur etiam hostib; quod vero Thomas scribit 2. 2. q. 40. c. 9. 71. art. 5. non pertinet ad eam dubitationem, quæ traditur circa pactiones contingentes fide præstita, vel metu, vel timore pro his, quæ bello capta fuerint. id enim tantum eruditissimus vir verum esse cõtendit: non licere iuste bellum gerenti, hostem etiam iniquum, & illicite bellū tractantem mendacio, falsitate decipere in ipso exercitio belli: quo sensu manifestū est absque vilo discrimine hosti seruandā esse fidem. Quod vero diximus hanc nonam illationem probari in d. l. nam & seruus. id fecimus Fortunij secuti. non tamen ex hoc negamus illam Iuriconsulti decisionem locū habere, etiam si hostis, à quo captus redimitur, iniquus iniustissime hostis sit: imò & in hoc locū esse Iuriconsulto opinamur: cū in eius responso potius agant de actione negotiorum gestorum competenti ei, qui pro capto ab hostib; vt secret. pretiū redemptiois, vel soluit

Feli. in cap. 2. eod. tit. Franc. in d. c. quamuis pactum. §. colum. dicentes non esse necessariam absolutionem ab hoc iuramento, quod prestitum fuit per metum in contractu inualido. Nam et si quoad inferentem metum, iuramentum in effectum non obliget, quia actus rescindi potest: interim tamen quoad Deum est obligatio: ideo necessaria est absolutio, vel remissio illius, pro quo Deus, ut testis intercessit. cap. 2. de iureiur. an. Thom. & Fortun. in d. loc. Sat enim est, quod possit hoc iuramentum seruari sine interitu salutis aeternae, ut in d. c. si vero, probatur. ex hac vero ratione metus datur facilitate à iuramento absolutio. sic Cic. verba sunt explicanda, dum is lib. 3. de Offic. existimat iuramentum latroni, aut praedoni praestitum seruandum non esse, frequentius tamen Abb. opin. admittitur apud praetorii Regii iudices. In matrimonio tamen id locum non habet, propter libertatem consensus, quae in eo contractu, ex natura eius, à sui primordio requiritur. Iuramentum vero sortitur naturam, quae à primordio inest actui, in quo praestatur. l. fina. C. de non num. pecu. quam putauit Abb. esse. Singularem, in cap. cum. coningat. supra citato num. 14. Bald. in c. cum omnes. colum. pen. de constit. & iure canonico eam procedere absque absolutione iuramenti, optime comprobatur Fortun. in lib. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. vbi num. 15. dicit, exceptionem non numeratae pecuniae opponi posse contractui, etiam iurato, quia exceptio illa propria est ipsius iuramenti, non tantum contractus. Sic ergo in nostro casu iuramentum adhuc coniugio per metum contracto, ita habet illam conditionem, si liber consensus interueniat, sicuti ipse coniugalis contractus. Ideo cum ipse liber consensus deficiat, ad iuramentum in hoc casu requisitum, ipsum iuramentum nullum est ipso iure. idem tenet gloss. per text. ibi. in d. c. sign. ficauit. Nec iuramentum defectu consensus supplet. ut not. in c. fin. de procur. in 6. Quia in re male videtur loqui Abb. in d. c. 2. de his que vi. colum. 3. dicens quod si qui matrimonium contraxit per metum iuramento praestito, tenetur stare illi matrimonio, vel saltem non agere contra iuramentum, donec sibi detur eius absolutio: sic intelligens text. in c. inter cetera. 22. questio. 4. quo probari videtur, matrimonium metu contractum, iuramento praestito, esse validum. Et si quamuis aliter intelligat illum text. scribit tamen Fortun. de vltim. fin. illud. 21. colum. 9. iuramentum obligare ante absolutionem: matrimonium vero non valere. Additque iurantem non peccare mortaliter, etiam si ante absolutionem iuramenti cum alia contrahit matrimonium. quibus ego non consentio, etiam si Thom. in 3. sem. dist. 3. art. 39. Fortunio valde suffragetur. Qui tamen subdit, ad matrimonium non sufficere simplicem consensum: sed esse necessarium liberum consensum: ad iuramentum vero sufficere simplicem consensum, & ob id etiam metu factum, interim, cum absolutio non praestatur, obligare iurantem. Sed compertum habeo, iurantem aliquod agere, per metum cadentem in constantem virum, mortaliter peccare, si id iuramentum violet ante absolutionem impetratam, casu quo iuramentum obligat, & absolutione indiget. Cardin. Anto. & Imo. in c. verum de iureiur. Cald. & Abb. colum. fin. cap. si vero co. tit. Archid. in c. habemus. 22. q. 1. Thom. 2. 2. q. 98. art. 3. Caiet. 2. 2. q. 89. art. 7. vers. an autem. quamuis gl. Anchar. Abb. in d. c. verum. & Fortun. in d. illat. 21. teneant, non committi ex hoc peccatum mortale per text. in d. c. verum. quia iuxta Thom. sentium id tantum dicit, non esse sic iuramenta violentes in exteriori iudicio puniendos eadem poena, ac si crimen mortale commississent, non tamen sequitur ex hoc, eos mortaliter non peccare. Nec opinor opin. gl. esse magis communem, etiam si Imol. ibi id asserat. Non obest huic opin. quam modo probauimus: dicere eum, qui metu cadente in constantem virum iurauerit, periturum non esse, licet id, quod iurauerit facere, minime agat, adhuc absolutione non obtenta, eo quod defecerit intentio obligandi. Hunc etenim defectum intentionis Ecclesia non praesumat, ne mortale crimen praesumat. Is enim, qui iurat metu, simplicem consensum exhibet, quem si non exhiberet, peccaret mortaliter: cum adducat falso Deum in testem: ex Caiet. 22. q. 89. artic. 7. dubio. 2. in quo Abbas manifestissime errauit, in cap. si vero, colum. fin. de iureiur. Ex quibus in hac quest. quam in coniugali contractu tractamus, dubio procul peccaret mortaliter, qui non impetrata à iuramenti vinculo absolutione, aliam in vxorem acciperet: si verum esset, nec, & alia exed. valere ante absolutionem. quod aduermin. dicit. 1. 3. matrimonium interim valere.

mentum in coniugali contractu praestitum, illam propriam conditionem sortitur: si liber adsit consensus, aliqui nullam effectum id iuramentum habet propter prauium, atque omnino spontaneum consensum quae hic contractus exigit.

Non t̄ obstat text. in c. inter cetera. quem Gratia August. ad Severum tribuit. Ego vero non satis certus sum quis fuerit illius canonis auctor. In quo tamen non dubitatur, an matrimonium metu contractum fuerit firmum, nec de iuramenti vinculo, quoad matrimonium. Sed praecipue ibi tractantur duo. Primum, an iuramentum praestitum, de non alenda matre, nec alendis sororibus, esset licitum. Et respondet August. id licitum esse. Secundum, an ille, qui praestitit iuramentum concubinae, de ea ducenda in vxorem, ac de matre, & sororibus non alendis, possit, si velit, postea concubinam in vxorem sponte ducere. Et dicitur matrimonium esse in Deo firmum & stabile. Et erat dubium, propter tot flagitia in ipsa contractus promissione commissa, & quia illa fuerat promittentis concubina. Quod ex responsionis ratione constat, dum dicit. Quia non est peccatum eam, quam prius habuerat in concubinam; postea in vxorem accipere. Vnde in illo text. post promissionem metu factam, matrimonium fuit libere contractum, & dubitatur, an ille qui iurauit, posset matrimonium cum concubina contrahere, non an teneretur ut illa coacta promissione, ita equidem ille text. est intelligendus: quicquid gloss. ibi, & in cap. 2. de his, que vi. aliter dixerint. Sentit vero hunc intellectum Fortun. in d. c. illatio. 21. col. 8.

Ex his illud constat, si matrimonium metu contractum, nullum esse ipso iure ex propria actus natura, non tantum ex constitutione Ecclesiae, quod probatur, consensus liber est praesens necessarius ad hunc contractum. c. tua. c. cum lo. cum. de sponsal. hic autem consensus liber non est, vbi metus cadens in constantem virum concurrat: Igitur ex natura sua matrimonium metu contractum, est nullum. quod Scot. asserit in 4. dist. 29. q. 1. sentit Thom. ibi, col. 3. dicens metum repugnare, & omnino contrarium contractui esse coniugali. Nam quamuis consensus adsit simplex, quia tamen liber non est, non tenet matrimonium. Non sic per metum vanum, ac leuem consensus liber impeditur, secundum eos, quorum opin. esse receptam communiter testatur Almain. in 4. dist. 29. col. 4. licet Duran. q. 2. Palud. col. 3. Ioan. Maior. q. 1. colum. 7. in d. dist. 29. teneant, metum cadentem in constantem virum, hunc matrimonij contractum irritum facere, potius ex constitutione ecclesiae, quam ex natura rei. Atque eodem modo, ex humano iure metum cadentem in constantem virum, à leui distingui.

Ceterum haec ipsa diuini & humani iuris conclusio, matrimonium metu contractum si nullum esse, procedit, etiam si metum passus, dederit coactioni causam. l. nec vimorem. §. 1. ff. quod metus causa, gloss. per text. ibi Communiter recepta in c. veniens. in 2. de sponsa. quem text. ad hoc dicit sing. Felin. in c. cum inter. num. 20. de excepti. idem probat gloss. in d. c. 2. de his, que vi. optimus text. in cap. quia diuersitatem. de concess. praeb. vbi impeditus excusatur, etiam si dederit causam impedimento: cum illa culpa directè non tendat ad impediendum. Sic nec in matrimonio culpa tendit directè ad coactionem, seu ad metum inferendum, quem text. dicit esse meliorem iuris, lal. in §. rursus. de actio. num. 26. vbi Ludo. Gomez. explicat. num. 15. Felin. in c. 1. de praescrip. & Franc. Balb. de praescrip. prima part. 6. part. princ. casu. 22. ad id etiam plurimum contingit glo. in l. athletas. §. 1. ff. de excusa. tuto. dicens inimicitiam esse iustissimam causam recusandi iudicem, testes, & similes, etiam si recusans dederit causam inimicitiae, modo id non fecerit data opera, ut recusaret, quam gloss. ibi approbant Docto. idem no. Abb. & Areti. in c. repellantur. de accusa. Abb. & Felin. in d. c. de cetero. de senten. excom. Abb. & Imol. & Dec. nu. 19. in cap. vi. de bitus. de appellat. Ripa qui hanc opinionem esse Commun. asserit in d. c. de iudic. num. 14. possetque id pluribus comprobari quae adducunt Felin. in cap. que in ecclesiis. num. 67. de constit. Hippolyt. in l. 1. §. cum qui latrones. ff. de questio. nu. 18. & antea alios idem notauit Innoc. in c. cum 1. de A. de re iudic.

Secundo procedit haec principalis conclusio, si non tantum quando quis per metum cogitur contrahere coniugium cetera famina: sed etiam si quis cogatur incertam de certis vxore accipere: nempe alteram ex filiabus Sempronij. Hoc enim coniugium nullum est, quia ad illud deficit consensus liber: manifesta ratione patet. Nam is, qui ita contrahit matrimonium cogitur contrahere eum ea, cum qua cessante metu non

erat contracturus, quia neutram volebat in vxorem accipere: coactus tamen alteram ex illis in vxorem recipit: ergo inuitus, non liberè in illam consensit: notat Bald. in cons. sibi inuicem. col. 4. Fort. in tract. de vlt. si. illa. 21. col. 13. per tex. in l. si optio. ff. qui & a quib. not. etiam Dec. in c. licet. col. pen. de elect. quam sententiam miro ingenio comprobatur Bart. Philip. Luit. in c. scintilla corda vestra de peni. dist. 1. in 5. relectionis part. quamuis contrarium teneant Abb. in c. cum terra. de elect. col. 2. Zochus & Præpositus. in c. cum locum. de spons. pen. colu. Fel. in c. in presentia. de probation. pol. in c. cum locum. de spons. pen. colu. S. ad tollendum. vers. libere. n. 37. Chosma. in pragmat. sanct. iii. de electio. S. ad tollendum. vers. libere. Imo. in c. tua. de spons. 15. col. 1. in l. Titia. col. 3. ff. de verb. oblig. Ioan. Lup. in c. per vestras. 3. not. S. 11. de donat. Sylua. nupt. lib. 2. num. 119. E quibus, qui primas obtinet Panorm. ab electione ad matrimonium arguuntur dicens, consuetudinem non posse tollere libertatem in eligendo. d. c. cum terra. & tamen potest illa inducere, vt ex certo genere personarum fiat electio. c. cum dilectus de consue. Igitur non censetur sublata libertas in matrimonio contrahendo, quâdo is qui cogitur contrahere potest ex pluribus, & certis fœminis sibi vnam eligere. Cui argumentationi facillimè satisfieri poterit. Fateor etenim consuetudinè non posse tollere libertatem in eligendo, ita vt ipsa electio, que permittitur, omnino tollatur. vt in d. c. cum terra, probatur. Nam si collegio ibi permissa erat electio, nec ius eligendi erat consuetudine sublata, non potuit inducere consuetudo, vt eligentes duos eligerent, quorum vterque posset à Principe, vel Patriarcha reprobari, quibus electi erant presentandi. Id enim esset ius electionis permittit omnino tollere, ac ex diametro ipsi electioni repugnaret. Nec tamen negat ille text. posse consuetudine introduci, vt eligentes duos eligant, quorum alter possit à Principe, vel Patriarcha probari. Quod in Hispania fit in electionibus, quæ in regno Granatæ à canonicorum collegio fiunt: si quidem eliguntur duo, quorum alter à Principe admittitur. At consuetudo, quæ de certo genere personarum eligere induxit, non tollit libertatem electionis: cum ab initio fuerit voluntarium ita eligere, ac demum si necessarium est, id contingit de iure, quod quidè ius id potest perficere. Sicuti statueret electio nem faciendam esse, ex constitutis in sacerdotio. Non enim ex hoc tollitur libertas eligendi. Nec mihi placet quod Fortun. opinatur, nõ posse consuetudine induci: vt alter ex duobus eligatur: cum inter duos electio optimè contingat: atq; ista restrictio à lege fiat, nec repugnet electionis conditioni, vt constat. Et præterea, vt Panorm. & sequacibus respõdeam, id constanter affirmo, in matrimonio diuersum quiddam ab electione esse: cum adeo liberum consensum exigat, vt nec lege ipsa cõstringi possit. Imò ex hac libertate consensum existimo, constitutionem procuratoris ad causam matrimonialem tractandam, esse nullam ipso iure si metu fiat: quo quidem casu admitto libetè decisionem Host. in d. c. 2. de his que vi, dicit generaliter, constitutionem procuratoris metu factam esse nullam ipso iure, per tex. in c. accedens. de procurat. quem dicit singularè esse Roman. sing. 753. hoc tamen minimè probat, vt testatur Abb. in d. c. 2. & Rom. sing. 124.

Metus autem probari potest ex conjecturis, & per testes Bar. in l. ob turpem. ff. de conditio. ob turp. cau. not. Nouiores in l. interpositas. C. de transactionib. & Paris. cons. 58. vol. 4. n. 68. Imò dicebat Innocent. in c. super hoc de renunciat. potius esse credendum duob. testibus asserentib. metum in actu illatum fuisse, quàm centum dicentibus, libere actum gestum. Hi enim qui deponunt de metu, id quod asserunt sensu corporeo percipere poterunt: illi vero, qui testantur, actum sponte, ac libere gestum fuisse cum sit res in animo recondita, non potuerunt id sensu corporeo percipere. notat Abbas in c. 1. de his, que vi metusve causa sunt. Corset. in sing. vers. mille testes. consulens, ab hac opinione non esse recedendum in iudicando, quam Communi esse fatetur Decius in c. fin. col. fin. de appellationib. Sed cum interior voluntas ex signis exterioribus cognosci possit. c. fin. de renunciat. in 6. l. dolum. C. de dolo. potest liber consensus percipi optimè à testibus. Ideo pensare debet iudex vtrinque rationes, & causas quas ipsi testes pro suo testimonio reddiderint: his enim pensatis quibus maior sit exhibitæ fides arbitrabitur, secundum Iasonem in l. interpositas. C. de transactionibus. n. 5. sensit Ang. in l. fin. in princ. ff. quod metus causa. & Dec. in d. c. 2. quod si pares sint vtrinque rationes, & tractetur de re propria metu allegantis amittenda, de que eius incommodo. Innocent. sententia erit seruanda. ex Alciat. de presump. regul. 3. presump. 7. denique iudex attente omnia examinabit.

nocent. sequatur. erit enim arbitrio iudicis relinquendum: an metus sit legitimè probatus. Innocent. Abb. & Dd. in d. c. cum dilectus. de his, que vi, quos sequitur Paris. cons. 60. num. 25. vol. 4. Nec mihi persuaderi potest, si soli vni testi testificanti, metum in actu intercessisse, integram fidem esse adhibendam, etiam si rationem proprii testimonii reddiderit. Id enim est contra iuris regulas dicentes, in ore duorum, vel trium stare omne verbum. c. licet. c. veniens. t. de testib. l. vbi numerus. ff. eod. licet Cepol. cautel. 144. contrarium asserat, quem iure optimo impugnat And. Alciat. in d. presump. 7.

Verum ista probatio si metu plurimum coadiutur ex protestatione facta per allegantem metum. imò si fiat in ipso actu aduersa parte presente, nec contradicente, probatur metus ex præmissa protestatione. text. & gl. ibi in c. Lotharius. 3. i. q. 2. notat post alios Ripa in c. cum M. de constitutum. 91. Si vero fiat ante actum, ex causa tamen legitima, etiam ex intervallo actus gestus præsumitur metu expeditus: ita Abb. in c. 1. de his que vi. Decius in c. fina. de appellat. optime Ripa in d. c. cum M. num. 101. quo fit, vt quamuis vtilis sit protestatio facta per patientem metum: non tamen est necessaria ad ipsius actus metu facti rescissionem gl. Abb. & alii in d. c. 1. vers. timore. gl. in d. c. Lotharius. in verbo. innotuit. Innoc. in c. ex ratione de appellat. sensit Bart. que ibi sequitur lal. in l. 2. §. quid diximus. ff. si quis cau. Decius in c. fina. de appellat. Ludouic. Gomoz. in reg. de anna. possess. q. 76. dicens, ita in summo Romano vrbis pretorio iudicatum fuisse. idem notat Alex. in l. qui in aliena. §. fin. col. 3. ff. de acquir. hered. Barbat. in c. plerunque de rescript. tamet si Imo. in c. fina. de appellat. Fran. in d. c. ex ratione. 6. col. ac sibi parum constans Alex. in d. l. pupillo. §. si quis. col. 9. ff. de nou. oper. nunc. asserunt necessariam fore protestationem, quando ex facto tertii contingit impedimentum opponi, aut metum contrahenti inferri. Esse tamen vtilem hanc protestationem ex causa metus non negamus, quæ fieri debet coram viris honestis & publice. Quod si non audeat metum patiens protestari publice, secreta id agat. Bald. Angel. Paul. & Imol. in l. qui in aliena. §. 1. ff. de acquir. hered. & Ripa in d. c. cum M. num. 115. Sed si nec secreta valeat protestari, sat erit postea probari metum, iuxta glo. & Abb. in d. c. 1. Gerard. sing. 81. Hoc tamen ideo notauimus vt res tutius agatur. Satis enim est, metum probari, etiam si nulla fuerit præmissa protestatio.

§. SEXTVS. De Metu & c.

S V M M A R I A.

- 1 Metus præcedens purgatur ex cohabitatione spontanea.
- 2 Metus inferendi præsumptio, est iuxta causam deponendi fœminam in loco honesto, vt libere consentiat matrimonio.
- 3 Metus reuerentialis, an impediatur matrimonium carnale. §. num. 5.
- 4 Metus solus reuerentialis, non rescindit ceteros contractus.
- 5 Intellectus ad tex. in l. si pater cogent. ff. de ritu nuptia.
- 6 Metus reuerentialis impedit matrimonium contrahi ex tacito consensu.
- 7 Metus reuerentialis, an impediatur matrimonium spirituale.
- 8 Nullam in hoc differentiam esse inter matrimonium carnale, & spirituale, contra communem.

Metus si tamen purgatur per spontaneam cohabitationem tantum temporis, ex qua possit præsumi sublata fuisse timoris causam & spontaneum consensum accessisse. text. secundum Io. And. & Prepositi ibi in c. ad id de spons. vnde secundum eos cohabitatione per annum & dimidium in illo text. potius ad factum, quam ad ius pertinet, quod sensit gl. ibi, dum ponit carmen illud.

Esstuge cum poteris, ne consensisse puteris.

Et Oldrad. consil. 35. dicens cohabitatione metum expurgare, quando illa cohabitatione contingit, postquæ causa metus recessit, probat tex. in c. 1. de his, que vi, metusve cau. vbi constat metum durare interim dum durat causa metus: idem notat Calder. in cons. 1. de his, que vi. & Bar. in l. si ob turpem. ff. de condit. ob turpem cau. fina. col. dicens contractum factum ab vxore præsumi metu gestum, etiam ex intervallo, si maritus vxore percussisset, ex eo quod illi contractui nolebat consentire. Secus tamen dicendum est: si maritus vxore ob alia causam verberasset, quod explicat Matth. de Afflict. decij. Neap. 246. Ergo dum durat causa metus, semper præsumitur metus, & potest hoc ipsum cõprobari ex pluribus, quæ adducit Decius cons. 219.

Ex hoc libero consensu, qui ad matrimonium exigitur, deducitur, iudicem timentem libertatem consensus in aliqua femina impediendam fore, id agere debere, vt femina illa in loco honesto, ac tuto deponatur, vbi libere valeat proprium exprimere. text. optimus. in l. cum loci. ff. de iur. iur. §. 1. quando inter duos viros esset contē-

tio super matrimonio, cum illa femina contracto, vel contrahendo: sed etiam ubi inter duos nulla cōtentio sit, iudex intelligat, femina cōsensum liberum impediri, quod probatur in l. 3. in fin. ff. de libe. homi. exhi. Hinc dicebat Pau. Cast. cons. 127. r. volum. quod si mater legitima tutrix filia ipsam filiam impuberem tradere in sponsam alicui promisit, debet iudex illam puellam in loco honesto deponere, ad effectum, ut in atate perfecta, cui velit, libere nubat. refert & sequitur Aymon Sauli. cons. 190. dicēs adhuc matrem manere tutricem: etiam si ipsa filia deponatur, iuxta consil. Pauli.

3. **C**aterum, cum de libero cōsensu agamus, scire oportet, num metus ille, qui contingit ex obsequio & reuerentia, quæ prælati, parentibus, & superiorib. debetur, matrimonij cōtractum impediatur? Et gl. in c. præfens clericus. 20. q. 3. tenuit non impediri propter istum metum matrimonium carnale, quamuis spirituale, quod in religionis professione cōtrahitur, impediatur. Primum probat ex l. si patre cogente. ff. de ritu nup. Secundum per text. in d. c. præfens clericus. 20. q. 3. cuius gl. distinctionem dicit peregrinam, laf. in §. quadrupli. de act. n. 62. Ego tamen distincte hoc tractabo, ut expeditior sit huiusce rei intellectus. Prima enim illius gl. assertio probatur in d. l. si patre cogente. propter quam idem notat Abb. in c. veniens. in 1. de sponsa. Præpōl. in c. cum locum. col. 4. eo. tit. Calde. conc. 1. tit. de spons. Host. in summa tit. de matrim. §. pen. vers. sed nunquid. coactio. & lmo. in c. tua. de sponsa. col. antepen. Sed cū in matrimonio maior sit exigenda libertas, quam in ceteris contractibus, notandū est ceteros contractus nō esse rescindendos, ex solo metu reuerentiali, nisi præcedentibus minis illatis ab eo, qui solet, quod minatur, exequi Bar. in l. 1. §. que. onerāde. ff. quare actio non det. quamuis gl. ibi distincte dixerat cōtractus ex hoc metu rescindendos esse. Sed intelligenda est vti Barto. eam intellexit, quem sequitur Abb. in c. cum cōtingat. de iureiur. col. 1. idem Abb. in c. cū dilectus. de his. qua. vi. & in c. 2. col. 2. eo. tit. Alex. in l. si cum dotem. §. eo. autē tempore. ff. solu. mati. col. pen. laf. con. 3. n. 6. 1. vol. Rod. Zuares in alleg. 24. ad si. eandem opinionem sequuntur profitentes esse Communem Soc. con. 2. 263. vol. Ripa lib. 3. respon. ca. 15. col. 3. & 4. & Curt. Iun. præter alios ibi. in limerpositis. C. de transact. si. col. Fel. in c. causam matrimonij de off. deleg. 2. col. Georg. Natan. in c. quamuis pactum. de pactis. in 7. col. 1. Ant. Capicius. decis. Neap. 159. n. 34. & Alc. in c. cum contingat. in pr. de iureiur. Hi vero omnes, quos dicit fateri hanc opinionem esse communem, eandem intelligūt, nisi enormis læsio in contractib. contingat, cum metu obsequij & reuerentiæ. Hoc. n. solum etiā minis non probatis, sufficit ad rescindendū cōtractum, quod eleganter notauerat Aret. con. 24. col. 2. etiam si iuratus esset contractus, quem sequitur Aymon Sauli. con. 11. col. pen. & id optinē probat Paul. Cast. con. 184. n. 4. lib. 1. ex text. in l. si supersite. C. de dolo.

5. **Q**uæ omnia nec temere adduximus: sed vt matrimonij cōtractus nullus omnino sit, eo casu, quo ceteri cōtractus ex hoc metu sint rescindendi, quod est ab omnibus receptum, qua in re non admittēda sententia Io. Ignei, qui in l. 3. §. eleganter. n. 176. ff. ad Syllania. dicebat matrimonium contractum ex solo metu reuerentiali nullum esse: ac si ex alio metu cadenti in constantem virū esset contractum, pro qua opin. retorquet l. si patre cogente. ff. de ritu nup. dum eo auctore, lex illa dicit, contraxit tamen matrimonium, quod inter inuitos contrahitur. Igitur filius, qui patris reuerētia cogente, matrimonium contraxit, non liberum, sed coactum matrimonium cōtraxisse videtur: quod nullo pacto valet & dū subdit l. illa, maluisse hoc tamē videtur: eā interpretatur, quando filius nouo consensu saltem tacito ratum habet matrimonium contractum, metumque purgat. Hec quidem interpretatio inconcinna est, deceptumque opinor Io. Igne. virum alioqui doctissimum, falsa illius legis lectione: siquidē in Pandectis Florentinis ita textus ille legitur, contraxit tamē matrimonium, quod inter inuitos non contrahitur. Atque hæc lectio vulgo receptissima est. Nec etiam placet Io. Ignei opinio, dum aduersus communē opinatur, quemlibet actum, metu reuerentiali gestum, rescindendum fore. Illud tamen adnotandum est, matrimonium ex tacito consensu filij præsentis, nec contradicentis patri pro eo cōtrahenti, iuxta t. 1. inf. de despons. impub. in 6. minime tenere, quando filius tacuit, propter metum reuerentialem patris, alias non taciturus.

6. **H**ic enim consensus in tacente presumpsit, facile eliditur: cum expressus non sit. Bart. hoc sensu in l. que dotis. ff. solu. mati. pen. col. Ant. Abb. & Fel. in c. nomme. de presump. Fel. ipse melius in d. c. causam matrimonij. col. 3. idem Fel. in d. c. dicitur. consilium. n. 12. Alejat. in d. c. cōtingat. de iureiur. col. 1. dicitur.

da d. gl. conclusio matrimonij spirituale, & sic religionis professionem, nullam esse, ex solo metu reuerentiali. Probatur in d. c. præfens. & in c. puella. 22. q. 1. cum vir. de reg. vbi notat Ant. Puella enim, quæ non audent cōtradicere patribus imperantibus religionis ingressum, propter parentū reuerentiam sapissimè profitentur inuitæ. hanc ipsam opinionē sequuntur Ang. col. 4. & laf. n. 62. & in d. §. quadrupli. dicit sing. Hippoly. in l. vnica. C. de rap. virg. n. 43. & in sing. 347. lmo. & Alex. in l. si cum dotem. §. eo. autē tempore. ff. solu. matrim. col. pen. lmo. in c. tua. de sponsa. col. pen. laf. cons. 3. col. pen. in 1. vol. & Roder. Zuares alleg. 24. Sed ista opinio, licet videatur communis, non tamen procedit. Tāta enim libertas in matrimonio carnali requiritur, quāta in spirituali. cū locū de spons. & tamen carnale matrimonij ex hoc solo non est irritū: ergo nec spirituale: & ita Abb. tenet nullum in hoc esse discrimē: sed ex hoc solo metu non esse retractandā professionem asserit in d. ca. cum virum. Rom. in d. §. eo. autē tempore. Præpōl. in d. c. cum locū. 4. col. Fel. & Dec. in c. cum causam matrimonij. de off. delegat. idem sentit Bart. in d. §. que. onerāde. dum allegat cap. accedens de conuer. coniug. gl. etiam in d. c. præfens. hanc eandem sententiam probat, dum l. si patre cogente. intelligit in metu leui, illum vero cononē in d. c. præfens. intelligere videtur, in metu, seu coactione grauī: nō ergo intelligit illū tex. in solo metu reuerentiali. Quæ omnia, si exacte perpendantur, contendunt, vt nulla sit constituenda differentia, inter matrimonij carnale, & spirituale: sicuti cōtendit Ioan. Igne. in d. §. eleganter. n. 166. tametsi vterque nitatur probare, ex solo metu, quē reuerentialem, docendi causa, appellamus, actum esse rescindendū. Nos vero opin. quā alios secuti probauimus in matrimonio carnali, in spirituali matrimonio uerē esse profitemur: id autē, quod supra de minis concurrētib. cū metu reuerentiali diximus, locū habet in precib. importunis, auctore Matth. de Affli. decis. 69.

§. SEPTIMVS.

De Errore, Dolo & Arra in nuptiis interueniente.

SVMARIA.

- 1 Error persone, conditionis, alteriusque qualitatis an impediatur matrimonium.
- 2 Error in fortuna, ut si quis dicitur aliquam existimet que pauper est, non vitiat matrimonium.
- 3 Matrimonium verum contrahitur inter duos habiles, licet eorum alter subesse impedimentum falso opinetur.
- 4 Dolo dans causam matrimonio an illud irritum faciat.
- 5 Mendacium seu surreptia non vitiat ipsam matrimonij contractum.
- 6 Matrimonium contractum lite pendente super primo, quod nullū est, valet, etiam si alter ex contrahentib. credat primū matrimonij validum esse.
- 7 Pæna a contractu matrimonij omnino reuocanda est.
- 8 Arra in contractibus quid sit.
- 9 Arra in sponsalibus, permittitur, siue tradatur, in quantitate siue in specie.
- 10 Arrarum traditio permittitur etiam si utrinque fiat.
- 11 Arrarum traditio in sponsalibus, cuiuslibet sit quantitas licita est.
- 12 Arra si tradatur permittitur in hoc contractu: pramisse vero excluditur.
- 13 Arra matrimonio facta, ad dantem reuertuntur, eo vero eius culpa nō contractu, amittuntur.
- 14 Arra apud Hispanos que sint. Atque ibi de donatione propter nuptias.
- 15 Donatio propter nuptias, uxori specialis hypotheca obligata est.

EX hac ipsa libertate consensus, que ad matrimonij exitum, illud notandum est, matrimonium t contractum per errorem personæ, vel conditionis, minime valere, text. in cap. 1. 29. q. 1. Tollit enim hic error consensus libertatē. Imo nihil efficacius consensui aduerfatur, quam error, l. si per errorem. ff. de iurijdi. omn. iud. l. alioqui. ff. de contrahen. emptio. Is ergo qui contrahit cum Maria credens esse Catharinam, minime consentit in matrimonium cū Maria. Item qui contrahit cum ancilla credens eam esse liberam, nullo pacto in nubium consentit. c. 2. de coniug. seru. & magis. in 4. dist. 30.

Si tamen liber comperta alterius feruitute debitum coniugale reddiderit, aut exegerit, matrimonium probare cōfetur: atque ex hoc tacito consensu matrimonium perfectum efficitur, glossa Communiter recepta per text. ibi in c. nlt. de coniug. seruo. tradit Henric. in c. proposuit. eod. titu. & est magis cōmunis opinio auctore Syluestro in verbo matrimonium. 8. q. 3. idem probat Regia. l. 1. tit. 2. par. 4. que quidem opinio poterit confirmari ex his, quæ dicimus huius partis c. 4. nu. 3. & seq. Prius tamē quam ad alia in hoc erroris tractatu accedamus, libet aliqua circa conditionis errorem prænotare.

Primum, minime impediri matrimonium ex errore libertina conditionis: si quis etenim cum libera, que liberta est, matrimonium ignoranter contraxerit, credens eam liberam, & ingenuam esse, nihilominus matrimonium tenet, vt Syluester notat in d. verbo, matrimonium. 8. q. 2. num. 7. post Archi. in summa, 29. q. 2. in princ. idem tenet Henric. in d. c. proposuit. post Vincen. Ioan. And. & alios ibi.